

musikk

SIDEBLIKK

PETER LARSEN

Musikkens by

DET ER FESTSPILLTID, og byen er full av musikk. Men hvordan gikk det egentlig til at det nettopp ble Bergen som ble den sentrale musikkbyen i Norge? Noe av historien kan man lese i boken «Grieg i musikkens by» som lokalhistorikeren Edvard Rieber-Mohn nettopp har gitt ut. Boken er egentlig en slekts-historie om Grieg-familien. Men den tar også for seg de sosiale og kulturelle sammenhengene som familiemedlemmene inngikk i opp gjennom tidene. Og da må det nødvendigvis også bli avsnitt om musikklivet og om musikkelskapet Harmonien som var på plass i 1765, fem år før kjøpmannen Alexander Grieg ankom Bergen.

«ORKESTERET har ikke fått sin rettmessige plass i norsk musikkhistorie», skriver Rieber-Mohn om Harmoniens første år. Kanskje litt overraskende. Men det han mener, er at musikkhistorikerne vanligvis beskriver miljøet omkring Harmonien med etiketter som «handelspatrisiat» og «av utenlandsk bakgrunn», og ikke går nærmere inn på hvem de enkelte amatørmusikerne var.

I virkeligheten er det bevart biografisk materiale om opp mot femti musikere som spilte i Harmonien i perioden 1765–1807. Rieber-Mohn har tatt tak i dette materialet, og i boken hans kan man lese om en del av disse musikerne – ikke bare om kjente figurer som Claus Fasting og Johan Nordahl Brun, men om kjøpmenn og stiftsamtmenn og offiserer og om latinskoleelever som var innom orkesteret en stund før de gikk videre i livet, og ble jurister og prester.

BOKEN MINNER OSS om hvor forskjellige de var, disse amatørerne som satt og spilte i musikkelskapet Harmonien den gang på slutten av 1700-tallet. I dagens BFO er det profesjonelle musikere som spiller. Men musikere er færende folk, og orkestret er også i dag en møteplass der folk med veldig forskjellig bakgrunn setter seg sammen og spiller musikk.

En musikkhistoriker som tok for seg å skrive Bergen Filharmoniske Orkestres moderne historie, ville ha bedre kilde-materiale enn det som er bevart om Harmonien. Men det er ikke sikkert at en slik historie ville bli så mye annerledes enn de gjengse fremstillingene av Harmoniens første år. Orkesterhistorie blir vanligvis skrevet fra oven – som en historie om dirigenter og solister og – ikke minst – om styreledere og administratører. Musikerne «på gulvet» blir sjeldent nevnt selv om det faktisk er dem som er orkesteret. Og skaper musikken.

Edvard Rieber-Mohn:

Grieg i musikkens by.

Slekts- og kulturhistorie 1700–2000
Bodoni Forlag, 2011.

Reiser i norsk samtidsmusikk

cd samtidsmusikk

Peter Herresthal, fiolin
Peter Kates, slagverk
Bergen Filharmoniske Orkester,
Oslo Filharmoniske orkester, BIT20
«Catch Light»
Aurora

1 2 3 4 5 6

Fire fiolinkonsserter med Peter Herresthal som solist

FIOLINISTEN Peter Herresthal har vært i Bergen de siste dagene. Onsdag var han i Logen og fremførte «By the voice a faint light is shed» av Henrik Hellstenius. Søndag ettermiddag var han konsertarrangør på Siljustøl der han hadde satt verk av Sæverud og Nordheim på programmet, og samme dag om kvelden spilte han selv Nordheim i Logen. For de som ikke fikk med seg disse arrangementene, er det nå anledning til å stifte nærmere be-

kjentskap med Herresthal på «Catch Light», en cd på komponistforeningens platemerke, Aurora, der vi hører ham som solist i fire bestillingsverk skrevet av Nils Henrik Asheim, Gisle Kverndokk, Henrik Hellstenius og Jon Øivind Ness.

PLATEN ER samtidig en god anledning til å få et inntrykk av hvordan norske samtidskomponister håndterer det store orkesterformatet. Ingen av de fire verkene har undertittelen «fiolinkonsert», men det er i realiteten det de er, fire ensatsede konserter for fiolin og orkester eller, i Asheims tilfelle, for fiolin, slagverk og orkester.

Det er vanlig å snakke om samtidskomponister som «utforsker» instrumentets eller formatets muligheter, og i tekstheftet gjør Eivind Buene da også det. Men etter hundre års musikalske eksperimenter er

det vel egentlig ikke så veldig mye å utforske lenger. Denne platen demonstrerer snarere at det musikalske landskapet er stabilisert, at det etter hvert er etablert et formspråk som komponistene er fortrolige med og kan bruke til egne, ganske forskjellige formål.

OG FORSKJELLIGE er de i alle fall, disse fire konsertene. Asheims «Catch Light» som har gitt platen navn, opererer med voldsomme uttrykksmessige

kontraster mellom Herresthals fiolin, Peter Kates' slagverk og BFOs store orkesterklang, mens BIT20 derimot spenner opp et kammermusikalsk lerret med vare, dvelende klanger i Hellstenius' «By the voice a faint light is shed». Og der Kverndokk ser tilbake og reflekterer over erfaringene fra de store romantiske fiolinkonsertene i «Initiation», tar Ness opp rytmiske effekter fra populærmusikken i sin frenetiske «Mad Cap Tootling».

UANSETT HVOR verkene beveger seg hen, følger Peter Herresthal med på reisen, innforstått, medskapende. Han er de fire komponistenes oppmerksomme, lydhøre fortolker. Og en enestående turguide for oss som lytter.

PETER LARSEN

Og bakom synger...

cd bluegrass/pop

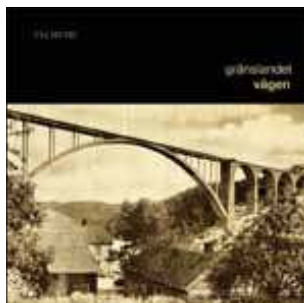
Gränslandet
«vågen»
via music

1 2 3 4 5 6

Deilig møte på gamle Svinesunds-
bron

Det begynner i det rytmisk cubanske, fortsetter på engelsk fairportconventionsk, svipper innom det arabiskinspirerte og seiler ubesværet forbi alle musikalske grenseposter. Alt på en bunnsolid kjøll av nordisk tradisjonsmusikk – retning og stødig fart er det vinden fra de dype grenseskogene som sørger for.

Skipper, styrmann, stuert og tømmermann på svensk-norske Gränslandet, er Freddy Holm. Multiinstrumentalisten fra Halden har holdt hardt om roret og vunnet alt på det. Han spiller (briljant) på alt som finnes av strengeting – gitarer, dobro,

mandolin, dulcimer og ikke minst banjo. Måkan!

I tillegg har Fredy Holm komponert og arrangert alt og selv sittet bak studiospakene i Halden. Svenske Åsa Wetter er galjonsfiguren i Gränslandet – hun synger underbart, en sterk altetende stemme med både rock- og klassisk klang. Lett å høre at hun har vokalgruppebakgrunn (Tonikum). Som påkleder til tekstforfatter Stefan Olsson, er hun et funn. Østfoldingen Terje Støldal (bass) og Tor Hauge (trommer) kompletterer bildet – på alle måter.

KETIL JOHNSEN

Impronerende

cd jazz

IKI
«IKI»
ILK

1 2 3 4 5 6

Vokalgruppe med sterk samklang

IKI er en vokalgruppe basert i Danmark, bestående av ni vokalist fra Norge, Finland, Danmark og Island. Skal vi tro teksten i bookleten er musikken på denne debutplaten totalt improvisert. Og det er vanvittig imponerende. Tolv spor med improvisert pop, folk, vannslurping, god tekst, tøysetekst med stemmefordeling og arrangementer man skulle tro var skrevet og øvd på, god tid i forveien.

Det er tydelig at IKI har hatt det moro i studio, og det smitter over på lytteren. En lekenhet som ikke går over i dårskap, men er med på å gi liv til innspillingen, og en passelig kombina-

sjon av lydutforskning og gode melodier som gjør at man oppdager nye ting ved flere gjennomlyttinger. Variasjonen i stemmekvaliteter er med på å holde improvisasjonene interessante, selv om ytterpunktene sikkert kan utvikles enda mer.

IKI er visstnok et japansk ord for et estetisk ideal – et ideal du forstår når du hører dette ensemblet.

STEPHAN MEIDELL

Info sendes til bergenpuls@bt.no
Bergenpuls, boks 7240, 5020 Bergen
Telefon: 55 21 38 30
Informasjon må sendes inn senest tre
virkedager før trykkesdato. Listen er et
redaksjonelt utvalg, komplett oversikt
på bt.no/bergenpuls.

■ konsert

Hardanger Musikkfest: Opningskonsert Det Norske Solistkor, dir. Grete Pedersen. Gjermund Larsen, Frank Rolland og unge dansarar frå Hardanger. Hardangerhallen, Hotell Ullensvang kl. 18.

Kveldstoner i en åpen kirke Barbro Husdal, sang, Karsten Dyingeland, orgel. Kollekt ved utgang. Ruth Bakke, orgel. Storetveit kirke kl. 19.

Angry Wasp Slippefest. Support: Train for Two. Ujevn kl. 21.

Jeg tok min ustemte Norsk Attraksjon m/ Torgallmenningen kl. 13.

FESTSPILLENE

Stikk innom Gratiskonsert med studenter fra Griegakademiet, kl. 12 og 14. Kl. 17.30: Debatt om ulovlig kjærlighet. Grieghallen, Foajeen kl. 14 – 16.

Stikk innom Gratiskonsert. Johanneskirken kl. 15.

R'arier for en kjole Miniopera av Synne Skouen. Regi/koreografi: Sølvi Edvardsen. Med Bergen Kulturskoles Ungdomskor.

Solist er Ruth Wilhelmine Meyer. NB: To forestillinger (19 og 21). Håkonshallen kl. 19.

ANBEFALING:

Nå går det bokstavelig talt i norsk, engelsk og tysk ute på Bryggen – velg det som passer. Guidet rundtur fra Bryggens Museum kl. 13.

Ørets Teater III, Gruppeterapi Ensemblene Cikada og Ning. Kurator: Henrik Hellstenius. Et musikalsk møte med en terapisisuasjon, en ekteskapskrangel og andre konfliktsoner mellom mennesker. Logen Teater kl. 20.

Trio Mediaeval Kirkemusikk fra tidlig middelalder og spesialskrevet samtidsmusikk – den norske trioen har en høy stjerne over hele verden. Domkirken kl. 21.

Barnas Festspillutstilling Bobler – elever fra Visuelle kunsthøgskolen v/Bergen kulturskole. Norges Fiskerimuseum kl. 11 – 16.

Hanne Borchgrevink Festspillutstilling. Maleri og grafikk. Fredager

Nattjazz

Yuri Honing Wired Paradise Studio USF kl. 21.

Magnus Broo Studio USF kl. 21.

Steinar Raknes: Tangos, Ballads & More Sardinien USF kl. 21.

Ukandanz Sardinien USF kl. 21.

Chili Vanilla Cinemateket USF kl. 21.

■ klubb

Think Twice R'n'b, hiphop, dancehall, lounge og house. Metro Bar & Nightclub kl. 22.

Dubstep Hver onsdag. The Scotsman kl. 23.

■ scene

Setersprell: Hallaisen herr Bull Forestilling om Ole Bull ved Tor Jaran Apold og Sjur Hjeltnes. Helgeseter kl. 12.

FESTSPILLENE

Før soloppgang Gerhart Hauptmann (1862–1946). Regi: Tore Vagn Lid. DNS Småscenen kl. 19.

Ordet Kaj Munk (1898-1944). Regi: Ola B. Johannessen. DNS Lille scene kl. 19.

Romeo & Julie Sergej Prokofjev. BFO m/Ingar Bergby, dirigent. Regi: Cliff A. Moutstache. Storbyversjonen av verdens vakreste eventyr. Breakere og skuespillere fra Nordic Black Theatre eier scenen. Griegsalen, Grieghallen kl. 19.30.

■ litteratur

Serietreff Tegneseriekveld. Paneldebatt, anmeldelser, quiz og tegneseriemusikk ved DJ Serienett. Vågen Fetevare kl. 18.

Idealkadaver Årest studentkull ved Skrivekunstakademiet har slippfest for sin antologi. Landmark kl. 20.

■ aktiv

Dagens tur I Krambua – Løvestakken – Melkeplassen. Tung. Turledere: Einar Solberg og Ingrid Nyborg. Bergen Turlag, seniorgruppen. Start fra Nordahl Brunsgt. Linje 15, over Fjøsanger kl. 10.10.

Dagens tur II Dolvik term. – Skranevatn – Sæverudskogen. Lett/middels. Turleder: Hilmar Vasstrand. Bergen Turlag, seniorgruppen. Bergen Busstasjon, linje 51, perr. 3. kl. 10.13.

■ annet

Bryggen Guiding Omvisning med guide, hver hele time. Åpner i dag. Bryggens Museum kl. 13.

GUIDE: Peter Herresthal er en enestående turguide gjennom det musikalske landskapet.

Sånn som det er cd jazz

Hilde Louise Asbjørnsen
«Diving At The Oceansound»
Grappa

1 2 3 4 5 6

Stripper ned eget materiale

Hilde Louise Asbjørnsen har gitt ut fire soloalbum. Nå har hun samlet et utvalg av låtene sine, strippet arrangementet helt ned til gitar, piano og bass, helakustisk. Materialet er spilt inn med publikum til stede i et studio på Giske. Og denne gangen har Asbjørnsen laget en plate som er preget av opprinnelig swingjazz. Dette er naken musikk, her er ingen moderniteter eller effekter å gjemme seg bak, verken for henne eller pianist Anders Aarum, gitarist Svein Erik Martinsen Ånestad eller bassist Jens Fossum. Det trenger de da heller ikke.

Om gjengen holder seg til

klassisk jazzrytmer eller slentrer inn i en latinsk verden spilles det med en avslappet suverenitet. Og sangeren selv har en stemme og måte å bruke den på som passer perfekt til denne intime settingen. Hennes evne til å variere mellom det innsmi-grende, såre og fandanivoldske er fascinerende. Lyttere kommer veldig nært inn på Hilde Louise Asbjørnsen og hennes formidling i denne settingen. Her har hun lagt seg inn i tradisjonen etter de store sangerinnene fra noen desennier tilbake. Og det kler henne utmerket.

OLAV GORSETH

Samtidsmikstur cd jazz

The White Nothing
«About Time»
ILK

1 2 3 4 5 6

Fra klang til hektisk kakofoni

Den danske pianisten og komponisten Anders Filipsen har med sin nonett «The White Nothing» laget en fascinerende kombinasjon av samtidsmusikk, jazz og improvisasjoner. Gjennom elleve spor blir vi kjent med avantgardistiske danske utfall, med en musikk som eksperimenterer mellom langsomt flytende pustepartier, spøkelsesaktige melodier og hektiske understrømninger – fra langstrakte klangpartier til ellevill frijazzende kakofoni.

Bandet opererer sterkest i grenseland mellom komposisjon og improvisasjon, hvor retningen er forutbestemt. Klang-

eksperimenteringen blir til tider noe retningsløs, og drukner i klangeffektene. Sammensetningen av piano, vokal, trompet, trombone, saksofoner, cello, bass og trommer skaper likevel uendelige kombinasjoner som gjør ensemblet variert og interessant å lytte til.

Filipsen imponerer som pianist, og med solosporet «Nancarrow», setter han fart på musikken med en hengivelse det skal bli spennende å følge videre.

STEPHAN MEIDELL